

Evocació

per Joan Oliver

En ocasió de les bodes d'or d'Antoni Vila Arrufat i de Josepa Grau Molins, Joan Oliver els dedicà unes ratlles, de caràcter íntim, plenes de records i sentiments entranyables.

D'aquell text que, segons diu l'autor, va ser escrit "a raig, sense preocupacions d'estil, simplement com un tribut a l'amistat", en transcrivim, a continuació, alguns paràgrafs adreçats particularment a Antoni Vila Arrufat.

Vaig conèixer primer l'Antoni que la Pepita. Devia ser cap a l'any disset i divuit. El seu pare i el meu eren amics i a més Joan Vila Cinca havia estat el meu mestre de dibuix als escolapis. En aquell moment els Vila vivien al carrer de Sant Josep i allí vaig anar a veure l'Antoni diverses vegades. L'ambient d'aquella llar em va plaure extraordinàriament des del primer contacte. Diferia radicalment del de casa meva, on imperava un fort autoritarisme paternal i excessivament burgès. Jo aleshores ja tenia les meves idees que m'havien fet topar amb el meu pare, el qual bé que ens estimava de debò, ens estimava massa. Es allò que diem: "de tant que t'estimo t'apunyego". Ell tenia les seves raons: cap a l'any 1909 havien mort quatre dels meus germans, víctimes d'una epidèmia; i el pare defensava les vides dels que havíem sobreviscut amb una energia tremenda.

Com deia, la casa dels Vila era acollidora, oberta, moderadament bohèmia (i aquesta darrera nota era la que més atreia). El taller del pintor em meravellava, farcit de mobles antics, de pintures, d'escultures; l'eixida era fresca de verdor viva i de ceràmiques que també semblaven vives. I la gent! El pare, d'aparença sorruda, imposava amb un aire d'austeritat i de seny; la mare serena, i parladora, acollia els amics dels seus fills amb una hospitalitat que et guanyava el cor, les noies delicioses, mesurada la gran, la petita riallera i comunicativa, les dues belles. L'Antoni, una mica més gran que jo, era per a mi un model d'home, que m'inspirava una enveja admirativa. Admirava especialment la seva traça de dibuixant i de pintor, de creador de bellesa, de formes i colors harmoniosos.

Sovint anava en aquella casa llavors que els Vila s'havien traslladat al ma-

De marxa cap a Sant Llorenç (1919). Els dos del centre: Joan Oliver (amb camisa blanca) i Vila Arrufat.

teix carrer on jo vivia, el carrer del Jardí, després de Bèlgica. L'Antoni era el nostre assessor artístic i uns quants anys va dirigir el pessebre de ca l'Oliver, tradició que el meu pare estimava i ens feia estimar. L'Antoni va passar breus temporades estivals al Marquet de les Roques. El meu germà Antoni, que de molt jove va sentir vocació per la pintura, i que havia estat el seu deixeble, i jo l'acompanyàvem a pintar pels voltants. Recordo una nota que va fer d'una masia veïna, Can Brossa, que ara té la meva cunyada Teresa Barata. Jo li parlava dels meus assaigs poètics. La seva companyia i la seva conversa eren per a mi enriquidores.

També havia vingut a ca l'Oliver, la casa pairal, a Castellar del Vallès. Una nit d'estiu hi vam celebrar una vetllada per iniciativa de l'Antoni: un concert de guitarra pel seu amic Sàinz de la Maza. El concert i la conversa es van allargar tant que vam haver de recórrer a les espelmes, tot i que el gasogen era de molta capacitat.

El camping que vam instal·lar l'any dinou, a la Font del Saüc, a l'ombra de la Mola, mereix un paràgraf a part. Allà vaig conèixer realment l'Antoni, com vaig descobrir del tot l'original personalitat de Francesc Trabal que a partir d'aleshores va ser el meu amic íntim. L'Antoni, junt amb en Ricard Marlet, es va revelar com el seny ordenador de la vida en comú. Perquè ni d'en Trabal ni de mi se'n podia esperar gran cosa. Ens passàvem les hores a

l'hamaca cantant amb mala veu les cançons en castellà! Un dia vam ser visitats per alguns elements de l'Acadèmia de Belles Arts, entre d'altres per l'inefable Durancamps, el qual s'esgarrià de les nostres condicions de vida (sort que li vam fer creure que disposàvem de força elèctrica i, en efecte, un fil elèctric clavat a la roca semblava donarnos la raó). Ell s'estranyava que l'Antoni, s'hagués deixat arrossegat per uns xicotets tan irresponsables com nosaltres.

Poc després, el jove pintor decidí traslladar-se a París durant una temporada, com han de fer tots els pintors que s'estimin. Li vam oferir un banquet a l'Hotel Espanya. A l'hora dels discursos jo vaig gosar llegir uns versos infames i en castellà (costum que havíem contret per tal d'escandalitzar els burgesos que ens permetien manipular el "Diari de Sabadell", cosa que mai no vaig entendre). D'aquells versos encara en recordo unes estrofes:

Quando vayas por el trottoir,
amigo Vila, amigo Vila,
piensa que en cada boulevard,
desde la esquina o desde el bar,
hay un ojo que te vigila,
amigo Vila, amigo Vila.
Quando llegues al carrefour,
querido Vila, querido Vila,
o lo cruces de norte a sur,
piensa que arriba de la tour,
hay un ojo que te vigila,
querido Vila, querido Vila.

Jo només tractava de posar l'Antoni en guàrdia contra els perills que oferia una ciutat tan disbauxada... Alguns dels assistent van trobar que la broma era de molt mal gust.

Anys més tard, tot anant d'excursió amb la motxilla a l'esquena, vam passar per la Vall de Sant Sebastià, i allí l'Antoni es va enamorar d'un casalot gairebé en ruïnes que hi havia en aquell poblet abandonat. Després la va comprar; i va ser l'origen de l'admirable caseriu al qual caldria donar el nom de Vila-town o cosa semblant, com també de la restauració de l'església i, sobretot, de les vigoroses i imponents pintures murals signades AVA.

Em podria allargar més amb altres records per als quals em caldria regirar el meu caòtic arxiu.

Acampada a la Font del Saüc. Dibuix de Vila Arrufat.